

Europske knjižnice i izazovi e-nakladništva

Društvo je na pragu velikih promjena. Preobrazba medija i informacijskog tržišta jedan je od najvećih izazova našeg društva, što Europi predstavlja priliku, ali i prijetnju.

Zadatak je europskih političara putem javnih usluga jamčiti slobodan pristup informacijama, obrazovanju, kulturi, slobodnim aktivnostima i sadržajima svim europskim građanima. Pritom su jedini oslonac inovativnom i kompetitivnom tržištu kvalitetno obrazovani i informirani građani.

U tom smislu, knjižnice jamče slobodan pristup sadržajima, informacijama i kulturi svim europskim građanima. No aktualni pravni okvir knjižnicama otežava pružanje tih bitnih usluga za naše društvo u digitalnom dobu, a to se posebice odnosi na razvoj tržišta e-knjiga.

1. Kada se iscrpi pravo distribucije nakon prve prodaje, knjižnica primjerke objavljenog djela, primjerice knjige, može kupiti od knjižara te ih posuđivati korisnicima knjižnice. Postupci knjižnice nisu u sukobu s autorskim ili drugim pravima vlasništva. Zato knjižnica u skladu s vlastitom nabavnom politikom odlučuje koje će knjige kupiti i koristiti za javnu posudbu.
2. S druge strane, budući da je e-posudba usluga, pojam iscrpljenja ne može se primijeniti i knjižnica može nabaviti jedino digitalni objekt (građu), e-knjigu ili e-časopis, potpisujući licencni ugovor s autorom ili drugim nositeljem prava. Nositelji prava slobodno odlučuju hoće li dopustiti pristup nekom određenom djelu te određuju uvjete tog pristupa. Posljedica je toga da o nabavnoj politici umjesto knjižnice može odlučivati nakladnik.
3. Značajna je i nama neprihvatljiva promjena da o nabavnoj politici knjižnica mogu odlučivati nakladnici, te da oni odlučuju o slobodnom pristupu za sve europske građane. Pronalaženje rješenja ovog problema predstavlja izazov.

Stoga EBLIDA predlaže:

- a. Sklapanje memoranduma o razumijevanju s Udrugom europskih nakladnika o uspostavi „Pravičnih modela licenciranja“
- b. Revidiranje sustava autorskih prava za e-knjige, e-posudbu i e-sadržaje kako bi se knjižnicama omogućilo da nastave pružati usluge svim europskim građanima.

EBLIDA is the European Bureau of Library, Information and Documentation Associations, an independent umbrella association of national library, information, documentation and archive associations and institutions in Europe.